

sett í verk av líka so stórum figgjarligum týðningi fyri kommunurnar, skuldi peningurin kortini komið úr almennum kassum, og tað kann soleiðis gera tað sama. Men í hesum mugu vit greiniliga siga, hvat tað er, vit vilja. Um vit vilja brúka sjúkrahúsvirkið sum amboð til bygdamenning, so lat okkum siga tað hart. Ti so ber til at skilja støðuna. Og so mugu íbúgvarnir eisini fata, at hervið verður onkur misjavni í sjúkuviðgerðum, alt eftir bústaði, og at hetta er eitt slag av eykaprodukti av, at politikararnir við øðrum endamáli royna, við almennum peningi til bygdasamfælagini, at skapa javnrættindi. Vit missa sostatt javnrættindi á einum plani, um vit royna at skapa tey á øðrum. So kunnu vit kjakast um á hvørjum plani tað er ynskiligt at skapa størsta líkarætt. Og her haldi eg, at teir flestu heldur vildu hava líkarætt í sjúkuviðgerð enn at vita, at Landsstýrið spýtir hampiliga í kommunukassan til tess at gera arbeiðspláss í sjúkrahússøkinum í okkara egnu kommunu ella bygd.

Tað kann vera spurt: Hver eigur tað føroyska sjúkrahúsvirkið? Onkuntið kanst tú lættliga halda tað vera persónlig ogn hjá ávisum býum, politikarum ella enntá yvirlækninum. Men tað kann neyvan vera so. Tað má sláast fast, og tað skuldi verið hevjað yvir allan íva, at sjúkrahúsvirkið er ogn hjá tí føroyska fólkinum, at tað skal tæna øllum, og at tað fyri teir pengar, ið verða nýttir til tað, sum best skal royna at geva teimum flestu somu møguleikar fyri optimalari viðgerð, uttan mun til hvør viðkomandi er, hvar hann býr ella hvat bagir hon-um.

Og tí kann ein bert harmast um, at sjúklingarnir í onkrum førum beinleiðis eru offur í stríðnum millum tey 3 sjúkrahúsini, sum í staðin fyri at barst imóti hvørjum øðrum við kjaft og klóm, sum ein fær varhugan av at tey gera, skuldu og áttu at arbeiðt saman um tað, ið átti at verið endamálið hjá teimum: at røkja sjúklingarnar best møgulega.

Ein kann so aftaná hetta gera upp við seg sjálvan, um ein ynskir støðuna verandi, sum hon er ella um ein ynskir broytingar til tað betra. Og ynskja vit tað, so mugu vit royna at ímynda okkum, hvussu sjúkrahúsvirkið kann broytast til tað betra.

Her má arbeiðast á radikalan hátt, fordómar og forðingar mugu burtur, og kanska verður neyðugt at skerja tey síðbundnu rættindini hjá onkrum fakkbólkum. Tað má eisini viðgangast, at úrslit og loysnir, ið fáast upp á bakgrund av politiskum stýri, ikki treytarleyst eru frægast, tekniskt og figgjarliga, hóast hesi úrslit og loysnir eru produkt av okkara fólkaræði og demokratii og tí djúpast sæð irrationell.

Tann fyrsta og kanska mest týðandi broytingin fyri tað føroyska sjúkrahúsvirkið er at gera tey trý sjúkrahúsini umsitingarliga og fyrisitingarliga til eitt. Eisini viðvíkjandi resoursum, og kanska, tá talan er um nakrar fakkbólk, eisini starvssetingarliga. Hetta má henda so sjúkrahúsini ikki kunnu kappast samíðilum og so at innkeyp av útgærd og amboðum verður meira samskipað, soleiðis at dýr og sjáldsom útgærd bert er á einum stað, tí eingin ivi kann vera um tað, at skal sjúkrahúsvirkið áskoðast sum ein heild, má størri miðsavn setast í verk.

Og til at mótvirka óhepnun avleiðingum av hesum

Og til at mótvirka óhepnun avleiðingum av hesum eins væl og viðfylgjandi skert virksema á teimum tveimum minni sjúkrahúsum, kundi tað hugsast, at yvirlæknarnir, sum avleiðing av slíkari nýskipan á sjúkrahúsum við tveimum eksternum deildum, eini í Klaksvík og eini á Tvøroyri, skuldu kunna verið fluttir í longri ella styttri tíðarskeiðum til einhvarja aðra av teimum eksternu deildunum sum liður í einum slagi av »turnus-skipan». Hetta verður gjørt fyri at mótvirka ta fakligu avbyggingina, sum annars hevði staðist á teimum smærru sjúkrahúsum við teirra sera avmarkaðu upptøkuþingum. Avbygging, sum júst í løtuni verður brúkt til próvgund fyri at flyta uppáftur fleiri sergreinir út til tey smáu sjúkhusini. Og eisini til at beina burtur tann í løtuni vantandi skilning av umstøðunum á teimum ymsku sjúkrahúsum. Hetta fer sjálvandi at mæta stórar mótstöðu millum yvirlæknarnar, men helst verður tað stórt stig mógvægis færri og javnari viðgerð av sjúklingunum, júst eins og tað ger endamálsleysa flyting av sergreinum til tey smáu sjúkhusini óneyðuga.

Tað er eisini vert at umrøða ambulantar starvshættir hjá sjúkrahúsum. Partvist teir læknaligu, men eisini t.d. teir á starvsstovunum. Ein kundi soleiðis ímyndað sær ambulantar starvsstovuþjáparar, sum á ávisum tíðarskeiðum tóku blóðroyndir kring oyggjarnar, soleiðis at sjúklingarnir sluppu frá at ferðast so nógv. Á tann hátt hevði tíðin, sum tilsamans fer til ferðing, verið

munandi spard. Trúliga kundi tað, at sjúkrahúsvirkið í størri mun kom út til fólkið, brotið niður kensluna hjá fólkinum av, at sjúkrahúsvirkið er meira til fyri starvsfólkin enn sjúklingarnar. Niðurbrotin av soverðarni kenslu hevði eisini kunnað økt um tað samstarv, sum alt samband millum sjúkling og sjúkrahúsvirkið kann áskoðast at vera, og í øllum førum átti at verið.

Ætlandi vinnur orðaskiftið við, at »vanlig» fólk eisini koma upp í tað. Tað gjørdist greitt herfyri í Sosialinum, har ein sjúklingur segði frá sínum royndum á Lands-sjúkrahúsinum. »Vanlig» fólk fóru ivaleyst at vera meira realistisk og hyggja við feskari og fordómsleysari eygum á tingini enn mong teirra, sum vanliga koma upp í kjakið, men eru fløkt upp til hálsin á vavgreyti av partvis persónligum, partvist fakligum áhugamálum.

Men tíverri er tað bert síðbundið. Skulu vit fáa greiði á nokrum, er tann vanliga meiningin, at evnið verður viðgjørt best við at kalla á fakfólk, uttan ans fyri, at hesar menniskjur, umframt at hava fakligan kunnsleika til mál, eisini hava fakfelagspolitiska støðu, sum kanska meir ella minni kann káma út yvir tað sakliga og objektiva. Tað kann koma teimum sjálvum til gagns, men verður neyvan altíð heildini til gagns, t.e. samfelagnum. Og hóast alt skuldi tað verið heildin sum átti tey fyrstu forrættindini.á

Tvørball

Hans Jákup Ellingsgaard á Eiði fingið heiðursmerki í silvuri

Hósdagin hin 6. mars handaði Eivind Vilhelm, biskupur, Hans Jákup Ellingsgaard á Eiði heiðursmerki í silvuri (fortjenstmedaljen). Heiðursmerkið hevur hann fingið sum tókki fyri langa og trúgva deknatænastu í Eiðis kirkju. Hann hevur verið deknur í yvir 50 ár.

Annars er livsøgan hjá Hans Jákup Ellingsgaard í stuttum henda.

Hann varð borin í heim

á Eiði hin 22. oktober 1905. Sum fjúrtan ára gamal fór hann úr skúlanum og til skips. Sjómaður kom hann at vera í 20 ár, frá 1920-1941.

Í tíðarskeiðinum frá 1942-1969 starvandi hann sum sjómanstrúboðari millum føroyskar fiskimenn í útlandum. Hin føroyska sjómanssmiðjón in setti hann í hetta starvið. Hann var trúboðari í Aberdeen 1942-1950, í

Íslandi 1950-1958 og í Grønlandi 1958-1969.

Tá ið Hans Jákup fylti 60 ár, fekk hann hesa umtalu av vinum og kenningum: »Fiskimenn, sum Hans Jákup hevur virkað ímillum, geva hesum stillföra og vinsela manni eitt gott ummæli, og tað sama gera tey mongu, ið kenna mannin sum trúboðara og menniskja.» Hann gjørdi eitt veruliga stórt arbeiði millum føroyskar sjómenn

í hesi 28 árinum sum sjómanstrúboðari bæði handliga og andliga. Tann vakra umtalan, sum hann fekk á 60 ára føðingardegi sínum er sjálvandi ikki komin av ongum.

Men tá ið tað fyri tað mesta var í summarfrítíðini, at fiskimenn vitjaðu hesi umrøddu stöð, var tað møgulegt hjá Hans Jákup eiðisni at gera tænastu í heimbygd síni. Hann hevur soleiðis verið deknur í Eiðis kirkju síðani um heystið í 1935. Deknatænastuna hevur hann røkt við kærleika, trúfesti og góðum huga. Hann er góður við kirkjuna, sum hann einaferð segði: »Hana hevur Gud knýtt sitt navn til.» Eisini er at nevna, at hann hevur havt stóra ávirkan á miðsamskipið í heimbygdini. Hann situr enn í stýrinum fyri miðsamskipinum umframt at hava verið trúboðari her í longri

tíð umboðandi Kirkjulina miðsamskipslag.

Í tíðarskeiðinum frá 1962-1966 sat hann í lögtinginum fyri tjóðveldisflokk.

Fýra bókur hevur hann eisini skrivað: Tjúgu ár til skips, 1965, Nógv ímillum, 1968, Birita, 1975, Etiopiuferðin, 1978.

Hesin samandrættur av livssøguni hjá Hans Jákup Ellingsgaard visir okkum, at hann hevur verið ein virkin maður. Og eingin ivi er um, at hann hevur uppbórið at fáa hetta heiðursmerki, ið hennara hátign, Margreta drottning, tillutur, sum eina tókki fyri dugnaliga og trúfasta arbeiðið sitt innan kirkju okkara.

Í hesum sambandi er at nevna, at á boðannar degi Mariu, sunnudagin hin 16. mars, hevur Eivind Vilhelm, biskupur, gudstænastu í Eiðis kirkju kl. 11.00, har Hans Jákup

Ellingsgaard alment verður heiðraður fyri trúgvu tænastu sína, serliga sum deknur, samstundis sum tryggir nýggir deknar verða settir í starv.

Persónliga vil eg takka tygum, Hans Jákup, fyri gott samstarv og ynskja tygum tillukku við hesum heiðursmerki. Eisini vil eg bera eina tókki vegna kirkjuráð, starvsfelagar í kirkjunni og alt kirkjufólk á Eiði og teirra vegna ynskja tygum tillukku.

Gud signi framtíð tygara.

Emil Olsen
sóknarprestur